

Oohan se tietekki kultheela maholisuus saaha paremin, mutta se pittää olla eri verkot ja kaks venettä. KALAJUTTU

Kirjaimet ovat jokapäiväistä käyttötaidetta

Kaikki lukemamme tekstit vievät meidät päivittäin lukuisten erilaisten kirjaintyyppien maailmaan.

Juuri nyt tämän jutun leipätekstissä silmäilemäsi kirjaimet ovat kirjaintyyppiltään mercurya.

Kirjaimet, joilla tekstien informaatio meille välitetään, ovat syntyneet monivaiheisen työn tuloksena. Päivälehdessä museo esittelee parhaillaan Tunnetko tyyppin? -näyttelyssä kirjaintyyppien kehitystä ja nykyisyyttä.

Laajempi maailma kuin arvaakaan

Taiteiden tohtori **Markus Itkosen** käsikirjoittama näyttely avaa näköalan typografi-an merkilliseen maailmaan. Näyttely antaa näkökulmia sekä kirjainmuotoiluun ja kirjaintyyppien käyttöön.

Nykyaikaisten suuraakkos-temme mallit juontavat roomalaisajalle, ajanlaskun ensimmäisen vuosisadan piirtokirjoituksiin. Ensimmäisiä näihin piirtokirjoituksiin perustuvia painokirjaimia alettiin kaiver-
taa 1400-luvun Venetsiassa.

1400-luvulta 1960-luvulle eri kirjaintyyppit valmistettiin kirjainmetallista valamalla. Sen jälkeen parin vuosikymmenen ajan kirjaimet valmistettiin valoladontana. Digitaalitekniikan aika alkoi 1980-luvun lopulla.

Nykyään kirjaintyypejä arvioidaan olevan vähintään 150 000, jopa 200 000 erilaista.

Näyttelyssä esitellään kävijöille sekä tuttuja että uusia ajatuksia kirjaimista. Mukana on muun muassa suomalaisten kirjainmuotoilijoiden viime aikojen töitä ja havainnollistetaan kirjainten suunnittelun työvaiheita.

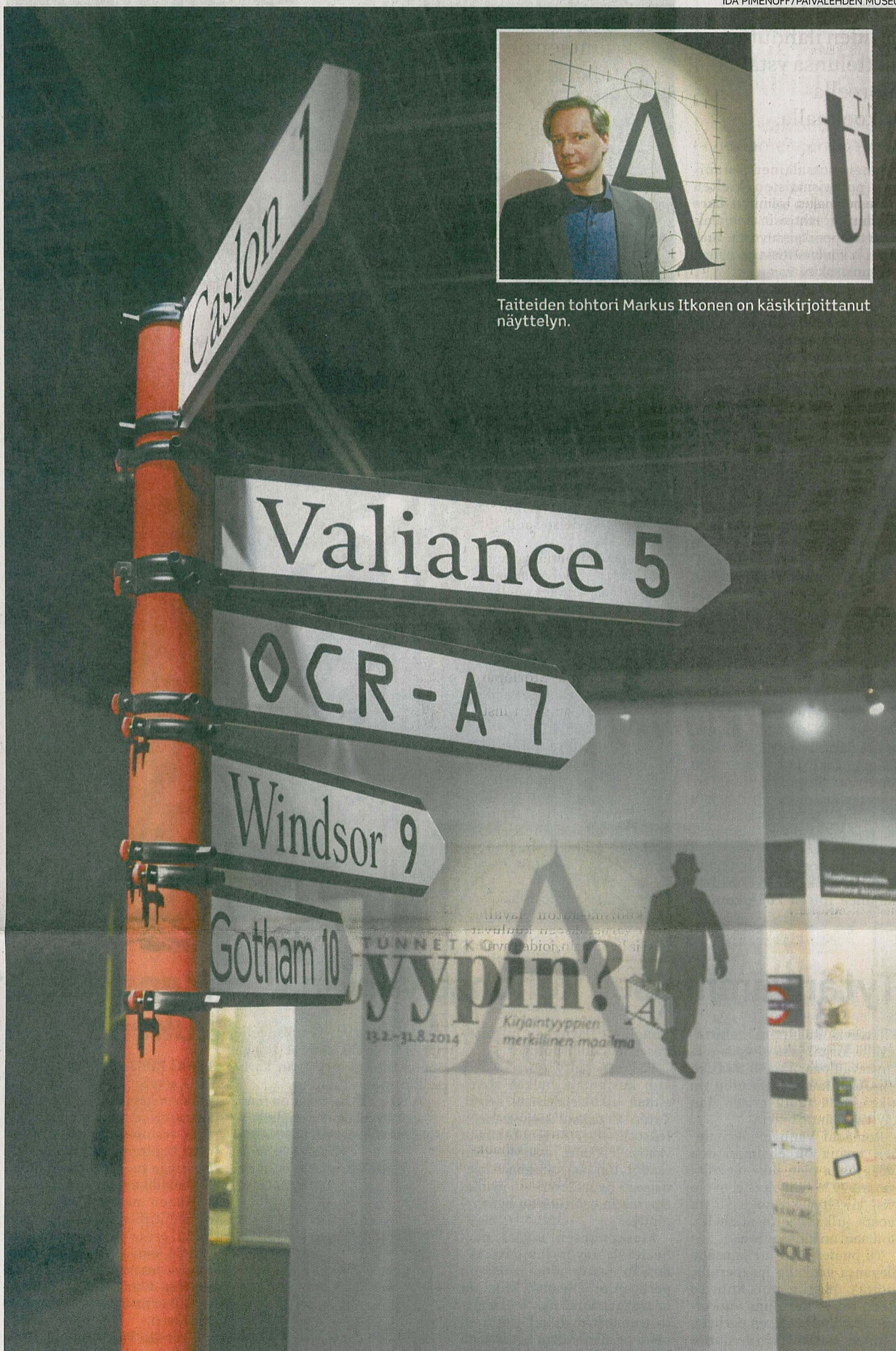
Käytännön esimerkeillä näytetään, kuinka moninaisia käytötarpeita kirjaintyypeillä on.

Muoti ja luettavuus vaikuttavat valintaan

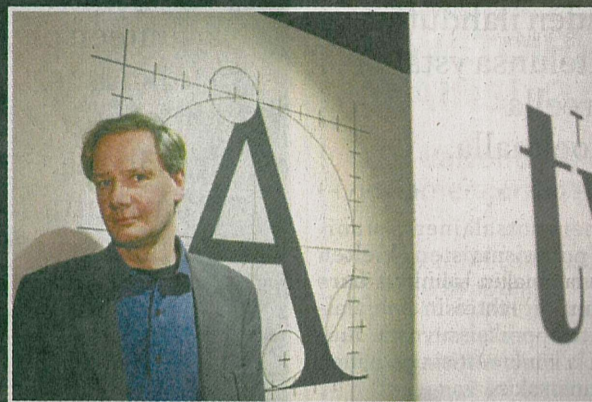
Kirjainmuotoilussa vaikuttaa aina myös muoti. Esimerkiksi jugend-kausi näkyi aikoinaan selkeästi teksteissä. Mutta jokaisella vuosikymmenellä on ollut omat, niille tyyppilliset suosikkikirjaimensa.

Luettavuus on kautta aikojen vaikuttanut suuresti kirjaintyyppien valintaan. Luettavuuteen vaikuttavat muun muassa merkkien mittasuhteet, niiden eroaminen toisistaan ja viivavahvuus.

Huono luettavuus rasittaa jo muutaman rivin jälkeen, mikä

IDA PIMENOFF/PÄIVÄLEHDEN MUSEO

Taiteiden tohtori Markus Itkonen on käsikirjoittanut näyttelyn.

Perinteinen tienviitta johdattelee eri kirjaintyyppien äärelle.

varsinkin leipäteksteissä jopa lopettaa lukemisen.

Näyttelyssä voi vertailla eri kirjaintyyppien luettavuutta ja vaikkapa arvioida näyttöruudulta, miten silmälääkärin testitaulun tavallisin kirjaintyyppi vaikuttaa näkötestin tulokseen.

Tunnetko tyyppin? -näyttely on Päivälehdessä museo, suomalaisen kirjan museo Pukstaavin ja viestintämuseo Rubriikin yhteistuotantoa.

Tarzanin tarina kiehtoo edelleen

Päivälehdessä museo toisessa uutuusnäyttelyssä kerrotaan kirjailija **Edgar Rice Burroughsin** (1875–1950) luoman, yli satavuotiaan Tarzan-hahmon tarinan voimasta.

Tarzanista kertovat kirjat, elokuvat ja sarjakuvat ovat säilyttäneet suosionsa vuosikymmenestä toiseen.

Viidakon voittamaton sankari on seikkaillut myös näytelmissä, kuunnelmissa ja musikaaleissa sekä muuntu-
nut erilaisiksi leluksi ja muiksi tuotteiksi. Kertomus muuttaa edelleen muotoaan ja jatkaa elämäänsä myös leikkinä, liikkeenä, peleinä ja piloina.

Takapihan Tarzanit on interaktiivinen koko perheen näyttely, jossa pääsee vehreässä puumajassa ja kiipeilyseinällä kokeilemaan taitojaan. Museon elokuvateatterissa pyörii Disneyn piirrettyjä Tarzan-filmejä nonstopina ja myös kirjoja ja sarjakuvia on luettavaksi.

MAIKKI KULMALA

Tunnetko tyyppin? Kirjaintyyppien merkillinen maailma. Päivälehdessä museossa Helsingissä, Ludviginkatu 2–4, 31.8. asti. Takapihan tarzanit 12.10. asti. www.paivalehdennuuseumo.fi

TEKSTI

Kirjaintyyppit Maaseudun Tulevaisuudessa

Maaseudun Tulevaisuuden toimituksellisissa teksteissä käytetään kahden kirjaintyyppien muunnoksia eli niin sanottuja kirjainleikkauksia.

Tämän jutun otsikon kirjaintyyppi on Scene.

Ingressin ja tekstin kirjaintyyppi on Mercury.

Väliotsikko on Scene Altia lihavoituna, signeerauksen kirjaintyyppi samoin.

Näyttelyn tiedot jutun lopussa ovat Scene Altia laihana.

Tässä faktalaatikossa vinjetti, otsikko ja teksti ovat myös erikokoista ja eri lailla lihavoitua Sceneä.